

مقایسه سبک‌های دلبستگی در دانش‌آموزان معتاد به اینترنت و دانش‌آموزان عادی

Comparison of attachment styles and lifestyle in Internet addict students and normal students

Dr. Mahvash Mafi *

Assistant Professor, Islamic Azad University,
Lahijan Branch, Iran

Nazli Botdavar

Master of Clinical Psychology, Islamic Azad
University, Rasht Branch

دکتر مهوش مافی (نویسنده مسئول)

استادیار دانشگاه آزاد اسلامی واحد لاهیجان، ایران

نازلی بت داور

کارشناسی ارشد روانشناسی بالینی، دانشگاه آزاد اسلامی واحد رشت

Abstract

The purpose of this study was to compare the attachment styles of internet addicts and normal students with ex post facto method. The sample consisted of 200 students (100 internet addicts and 100 normal students) from Anzali students who were selected by cluster random sampling method. The instruments were Collins and Reid (1990), Kimberly Internet addiction inventory (1996). Data were analyzed using multivariate analysis of variance (MANOVA) and independent t-test. Operations were performed using SPSS software version 20. Data analysis showed that the difference between safe attachment style in Internet addict students and normal students with $F(1.196) = 21.21$, the difference between anxiety attachment style in Internet addicted students and knowledge Students with $F(1.196) = 14.58$ and the difference between the avoidant attachment style of Internet addicted students and normal students with $F(1.196) = (5.97)$ were statistically significant ($P \leq 0/05$) According to the findings of the study, internet addicts use an avoidant style ($x = 17.59$) and normal students with a safe ($x = 18.39$) and anxious style ($x = 18.71$). The results showed that addicted students had an avoidant attachment style and normal students had safe and anxious attachment styles. Therefore, according to the obtained results, students' attachment style may be affected by decreasing their tendency to addiction to the Internet.

Key words: Internet addiction, attachment style, students.

چکیده

هدف پژوهش حاضر مقایسه سبک‌های دلبستگی در دانش‌آموزان معتاد به اینترنت و دانش‌آموزان عادی است که با روش پژوهش از نوع پس رویدادی انجام گرفت. نمونه آماری شامل ۲۰۰ نفر (۱۰۰ نفر دانش‌آموز معتاد به اینترنت و ۱۰۰ دانش‌آموز عادی) از دانش‌آموزان در شهر انزلی بود که با شیوه نمونه‌گیری تصادفی خوشه‌ای انتخاب شدند. ابزارهای پژوهش شامل پرسشنامه سبک‌های دلبستگی کولینز و رید (۱۹۹۰)، پرسشنامه اعتیاد به اینترنت کیمبرلی (۱۹۹۶) بود. برای تجزیه و تحلیل داده‌ها از روش تحلیل واریانس چند متغیره (مانوا) استفاده شد و عملیات به کمک نرم افزار آماری SPSS نسخه ۲۰ انجام گردید. تجزیه و تحلیل داده‌ها نشان داد که تفاوت بین سبک دلبستگی ایمن در دانش‌آموزان معتاد به اینترنت و دانش‌آموزان عادی با مقدار $F(1.196) = 21.21$ ، تفاوت بین سبک دلبستگی اضطرابی در دانش‌آموزان معتاد به اینترنت و دانش‌آموزان عادی با مقدار $F(1.196) = 14.58$ و تفاوت بین سبک دلبستگی اجتنابی دانش‌آموزان معتاد به اینترنت و دانش‌آموزان عادی با مقدار $F(1.196) = 5.97$ از نظر آماری معنی دار است ($P \leq 0/05$). با توجه به یافته‌های پژوهش دانش‌آموزان معتاد به اینترنت از سبک اجتنابی ($x = 17.59$) و دانش‌آموزان عادی از سبک ایمن ($x = 18.39$) و سبک اضطرابی ($x = 18.71$) استفاده می‌کنند. نتایج نشان داد که دانش‌آموزان معتاد به اینترنت سبک دلبستگی اجتنابی و دانش‌آموزان عادی سبک‌های دلبستگی ایمن و اضطرابی دارند. لذا با توجه به نتایج به دست آمده می‌توان با تقویت سبک دلبستگی دانش‌آموزان، بر کاهش گرایش آنان به اعتیاد به اینترنت تاثیر گذاشت.

واژگان کلیدی: اعتیاد به اینترنت، سبک دلبستگی، دانش‌آموزان

ویرایش نهایی: آبان ۹۸

پذیرش: مهر ۹۷

دریافت: شهریور ۹۷

نوع مقاله: پژوهشی

مقدمه

بی‌شک، اینترنت^۱ پیش‌تاز انقلاب صنعتی جدید است و اکنون در اوج قله انقلاب صنعتی دیجیتالی قرار دارد (دبیرین و وان استیسل، می‌آیجر، ۲۰۱۶). استفاده از اینترنت به عنوان یکی از تولیدات و دست‌آوردهای فناورانه مدرن

¹ Internet

²De Bruin & Van Steensel & Meijer

در چند دهه گذشته رواج و گسترش بیش از حدی در بسیاری از جوامع اعم از توسعه یافته و یا در حال توسعه داشته است، به طوریکه هر روز تعداد کثیری از افراد در زمره کاربران اینترنت قرار می‌گیرند. براساس برآورد صورت گرفته ۱۹۸۱، ۶۶ میلیون نفر از مردم آمریکا به اینترنت دسترسی داشتند که در سال ۱۹۹۹ شمار آن‌ها به ۸۳ میلیون بالغ گردیده است. اتحادیه جهانی مخابرات در شروع سال ۲۰۱۴، آخرین ارزیابی‌های خود از وضعیت فناوری اطلاعات و ارتباطات در کشورهای مختلف جهان را این چنین اعلام کرده است: نزدیک به ۲/۷ میلیارد نفر از جمعیت جهان که تقریباً ۴۰ درصد مردم جهان را تشکیل می‌دهند، کاربر آنلاین اینترنت هستند که براساس دسته بندی صورت گرفته بر مبنای سطح توسعه کشورها، ۳۱ درصد این افراد در کشورهای در حال توسعه و ۷۷ درصد آن‌ها در کشورهای توسعه یافته در حال استفاده از اینترنت هستند. در این رده بندی مشخص شده که اروپا با نرخ نفوذ اینترنت ۷۵ درصد و آمریکا با نرخ نفوذ اینترنت ۶۱ درصد مناطقی با بالاترین نرخ نفوذ اینترنت در جهان محسوب می‌شوند. در همین حال باید گفت در آفریقا ۱۶ درصد مردم کاربر اینترنت آنلاین هستند که تنها نیمی از نرخ نفوذ اینترنت در آسیا و اقیانوسیه محسوب می‌شود (اسلامی و شفیع زاده، ۱۳۹۶).

کشور ما نیز به عنوان یک کشور در حال توسعه از این قاعده مستثنی نبوده و به گزارش سایت آمار جهانی اینترنت^۱ (۲۰۱۶) شاهد رشد فزاینده ی دسترسی به اینترنت از ۱۱٪ در سال ۲۰۰۵ به ۶۸/۵٪ در سال (۲۰۱۶) بوده است (مظاهری نژاد فرد، معتمدی، زیودار، اسدی، شاهواروقی فراهانی، ۱۳۹۶).

بسیاری از روان‌شناسان در این مسئله تردید دارند که آیا واقعاً واژه اعتیاد برای توصیف زمانی که مردم وقت زیادی را صرف استفاده از اینترنت می‌کنند، واژه مناسبی است. اعتیاد پدیده‌ای است که از زمان‌های گذشته، انسان‌ها در جوامع گوناگون با مفهوم آن آشنا بوده‌اند. در حال حاضر، با تغییر تدریجی شیوه زندگی به موازات پیشرفت‌های علمی و فن آوری و افزایش غیرقابل تردید سطح شعور و آگاهی مردم موضوع اعتیاد در زمینه‌های گوناگون به وجود آمده و مشاهده می‌گردد (چنگ، لیا آو و خو، ۲۰۱۵).

امروزه، اعتیاد به اینترنت^۲ یکی از مشکلات معمول می‌باشد که به صورت استفاده نادرست از کامپیوتر و اطلاعات اینترنت تعریف می‌شود. دسترسی به اینترنت پدیده‌ای رو به گسترش است و هر روز تعداد بیشتری از افراد در زمره استفاده‌کنندگان اینترنت قرار می‌گیرند (خورانا، بلی آکلی، جردن و رومر، ۲۰۱۵). اینترنت در همه جا حضور دارد: در خانه، مدرسه، ادارات و حتی در مراکز خرید و در بین کاربران اینترنت، جوانان و نوجوانان بیش‌ترین استفاده از آن را دارند (خورانا، بلی آکلی، جردن و رومر، ۲۰۱۵ و شین و لوین، ۲۰۱۷).

ایوان گلدبرگ^۳، روان‌پزشکی از دانشگاه کلمبیا، اولین بار اختلال اعتیاد به اینترنت را در جولای ۱۹۹۵ مطرح کرد؛ و واژه اعتیاد به اینترنت را ابداع و معیارهای تشخیصی آن را ثبت کرد (آندرسون، ستین و استاورپولوس^۴، ۲۰۱۷). روانشناسان توصیه می‌کنند تا کاربران اینترنت برای دچار نشدن به این معطل، به تقویت جنبه‌های شخصیت و ویژگی‌های روانی خود در مقابل محرک‌های محیطی بپردازند.

یکی از عوامل تأثیرگذار بر اعتیاد به اینترنت، سبک دلبستگی است (ایچینبرگ، اسکوهات، دیسکر، سیندلار^۵، ۲۰۱۷) براساس نتایج مطالعات خانواده اولین پایه‌گذار شخصیت، ارزش‌ها و معیارهای فکری فرد است که نقش مهمی در تعیین خط مشی زندگی فرد در آینده دارد (بالبی^۶، ۱۹۷۷؛ سنرومانکی، گوکلو و کونکان^۷، ۲۰۱۴). در چنین نظامی، افراد به وسیله علایق و دلبستگی‌های عاطفی نیرومند، پایدار و متقابل به یکدیگر متصل می‌شوند هر چند ممکن

¹ internet World Stats

² Chng, Liao, & Khoo

³ internet addiction

⁴ Khurana, Bleakley, Jordan & Romer

⁵ Khurana, Bleakley, Jordan & Romer

⁶ Shin and Lwin

⁷ Ivan Goldberg

⁸ Anderson, Steen & Stavropoulos

⁹ Eichenberg, Schott, Decker, & Sindelar

¹⁰ Bowlby

¹¹ Şenormanci, Guclu & Konkan

است در طول زمان این دلبستگی‌های نوسان می‌یابد، در سراسر زندگی خانواده به بقای خود ادامه می‌دهد (سنرومانکی، گوکلو و کونکان، ۲۰۱۴).

از نظر بالبی (۱۹۷۷) بین تجربه‌های دوران کودکی فرد با والدین خود و رفتارهای والدینی بعدی او رابطه و پیوستگی وجود دارد. طبق نظریه دلبستگی، انسان‌ها تمایل دارند با افراد خاص پیوند عاطفی قوی برقرار کنند. بالبی فرض کرد که به منظور حفظ و نزدیکی بین نوزادان و مراقبان تحت شرایط خطر و تهدید، یک نظام دلبستگی گسترش پیدا می‌کند (بالبی، ۱۹۹۷). تعریف مفهومی دلبستگی، پیوند هیجانی پایدار بین دو فرد است، به طوری که هر یک از طرفین کوشش می‌کند نزدیکی و مجاورت با موضوع دلبستگی را حفظ و به گونه‌ای عمل کند تا مطمئن شود که ارتباط ادامه می‌یابد (یانگ، ژو، چن، سانگ، وانگ، ۲۰۱۶).

در این زمینه، برخی از پژوهشگران رابطه ی بین اعتیاد به اینترنت و سبک دلبستگی را به طور وسیع مورد نظر قرار داده اند. در پژوهشی نشان داده شده است که اعتیاد به اینترنت با سبک دلبستگی ایمن، رابطه ی منفی و با سبک دلبستگی نایمن، رابطه ی مثبت دارد (لین و کو، ویو، ۲۰۱۱). در پژوهشی دیگر مشخص شد، نوجوانانی که بیشتر از دیگران از اینترنت استفاده می‌کنند، ارتباط کمتری با مادر و دوستان خود برقرار می‌کنند و در ارتباط با والدین، سبک دلبستگی نایمن دارند (ساندرز و فیلد، کاپلان، ۲۰۱۲).

هم چنین در پژوهشی دیگر نشان داده شده است اعتیاد به اینترنت با سبک دلبستگی ایمن، رابطه ی منفی و با سبک دلبستگی دوسوگرا و اجتنابی، رابطه ی مثبت دارد و سبک دلبستگی دوسوگرا نسبت به دو سبک دیگر، بیشتر پیش بینی کننده ی اعتیاد به اینترنت است (ساندرز و همکاران، ۲۰۱۲).

نتیجه در مورد تاثیر عملکرد خانواده و سبک دلبستگی در آن بر روی درمان در بیماران اعتیاد به اینترنت مبین این مسئله بوده است که در خانواده‌هایی که سبک دلبستگی و همچنین عملکرد خانواده، آشفته است و تعارض زیادی بین فرد معتاد به اینترنت با خانواده دیده می‌شود، عمل درمان به کندی پیش می‌رود و بر عکس هر اندازه تعارض، کمتر و سبک دلبستگی و عملکرد تمام اعضای خانواده با فرد وابسته به اینترنت، بیشتر باشد، درمان، پیشرفت چشمگیری دارد (لین و همکاران، ۲۰۱۱).

محقق مطرح نموده که افراد مبتلا به اعتیاد اینترنتی دارای سبک دلبستگی نایمن بوده و در روابط شخصی و اجتماعی دچار اختلال هستند (سنرومانکی و همکاران، ۲۰۱۴). همان طور که دیده میشود، آمار مربوط به میزان شیوع اعتیاد به اینترنت و مشکلات مربوط به آن، در میان جوامع و فرهنگها بسیار متفاوت است. علاوه بر این، محققان برای تعریف اعتیاد به اینترنت از ابزارهای متفاوتی استفاده می‌کنند که نتیجه ی آن منطبق نبودن نتایج تحقیقات با یکدیگر است.

همچنین به کارگیری روشهای گوناگون، درستی این پژوهشها را زیر سؤال برده است. مثلاً اتکای برخی از محققان فقط به اطلاعاتی است که افراد در فضای اینترنت عرضه می‌کنند. بررسی ارقام، میزان گستردگی معضل اعتیاد به اینترنت را نشان می‌دهد. به علاوه، حاکی از آن است که بخش عمده‌ای از کاربران احتمالاً یک یا چند نشانه ی اعتیاد به اینترنت را دارند.

از آنجا که اعتیاد به صرف اینترنت یا وابستگی به اینترنت نظر از اینکه آن را بیماری یا آسیب روانی یا معضل اجتماعی بدانیم، پدیده‌ای مزمن و فراگیر و عود کننده است و با صدمات جدی جسمانی، مالی و خانوادگی و اجتماعی همراه است، بررسی آن در قشر دانش‌آموزان، قشر جوان و آینده ساز کشور اهمیت ویژه‌ای دارد. در مطالعات انجام شده در زمینه اعتیاد به اینترنت و سبک‌های دلبستگی برای دانش‌آموزان معتاد به اینترنت و دانش‌آموزان عادی بررسی نشده، ما در این پژوهش می‌خواهیم متغیرهای سبک‌های دلبستگی در دانش‌آموزان معتاد به اینترنت و دانش‌آموزان عادی مورد سنجش قرار دهیم.

¹ Yang, Zhu, Chen, Song & Wang

² Lin & Ko, Wu

³ Sanders & field, Kaplan

⁴ Senormanci

روش

پژوهش حاضر از نوع پس‌رویدادی است و جامعه‌ی آماری شامل کلیه دانش‌آموزان دختر مقطع متوسطه شهر بندر انزلی، که در سال تحصیلی ۹۵-۹۴ مشغول به تحصیل بودند. خوشه اصلی آموزش و پرورش شهرستان انزلی و خوشه فرعی ۵ دبیرستان دخترانه دوره متوسطه است. ۴۰۰ پرسشنامه اعتیاد به اینترنت در ۵ مدرسه و در هر مدرسه به ۸۰ نفر از دانش‌آموزان داده شد تا از بین این افراد، افراد معتاد به اینترنت جدا شود اگر مجموع نمره‌ی به دست آمده برای هر فرد بالاتر از ۴۴ باشد، نشان دهنده‌ی اعتیاد اینترنتی آن شخص خواهد بود (علوی، ۱۳۸۹). دانش‌آموزانی که در پرسشنامه اعتیاد به اینترنت نمره بالاتر از ۴۴ کسب کردند به عنوان دانش‌آموز معتاد به اینترنت تشخیص داده شدند، که از این تعداد ۲۰۰ نفر (۱۰۰ دانش‌آموز معتاد به اینترنت و ۱۰۰ دانش‌آموز عادی) با استفاده از برآورد جدول کرجسی^۱ و مورگان^۲ (۱۹۷۰) و با هم‌تاسازی بر اساس سن و پایه تحصیلی، به روش نمونه‌گیری تصادفی خوشه‌ای انتخاب شدند. و به تعداد پرسشنامه پخش شد و بعد از جمع‌آوری پرسشنامه‌ها تجزیه و تحلیل انجام شد.

پرسشنامه سبک‌های دلبستگی^۳: مقیاس دلبستگی بزرگسالان ابتدا در سال ۱۹۹۰ به وسیله کولینز و رید تهیه شد و در سال ۱۹۹۶ مورد بازنگری قرار گرفت. مبنای نظری این آزمون نظریه دلبستگی می‌باشد. مقیاس دلبستگی بزرگسالان که چگونگی ارزیابی فرد از مهارت‌های ارتباطی و سبک رابطه صمیمانه را مورد بررسی قرار می‌دهد. دارای ۱۸ عبارت است که پاسخ‌دهندگان در یک مقیاس لیکرت ۵ درجه‌ای میزان موافقت یا مخالفت خود با هر یک از عبارات را بیان می‌کنند. این پرسشنامه دارای ۳ زیر مقیاس نزدیکی که میزان صمیمت و نزدیکی، عاطفی، آزمودنی را با دیگران می‌سنجد. زیر مقیاس اضطراب که میزان نگرانی فرد از طرد شدن را مورد ارزیابی قرار می‌دهد؛ زیر مقیاس وابستگی، دلبستگی اجتنابی است. زیر مقیاس اضطراب با دلبستگی اضطرابی، دوسوگرا مطابقت دارد و زیر مقیاس نزدیک بودن یک بعد دو قطبی است که اساساً توصیف‌های ایمن و اجتنابی را مقابل هم قرار می‌دهد؛ بنابراین نزدیک بودن در تطابق با وابستگی ایمن می‌باشد و زیر مقیاس وابستگی را می‌توان تقریباً دلبستگی اجتنابی قرار داد (مظاهری نژاد فرد و همکاران، ۱۳۹۶). در ایران پاکدامن (۱۳۸۰) اعتبار نسخه‌ی فارسی این پرسشنامه را با استفاده از شیوه‌ی بازآزمایی بر روی ۱۰۵ دختر و پسر در شهر تهران ۰/۹۷ گزارش کرده است. در پژوهش حاضر آلفای کرونباخ برای کل پرسشنامه ۰/۷۱ و برای سبک ایمن ۰/۶۵، سبک اضطرابی ۰/۶۴ و سبک اجتنابی، ۰/۶۲ بدست آمد.

پرسشنامه اعتیاد به اینترنت: گیمبرلی یانگ (۱۹۹۶) پرسشنامه‌ی ۲۰ سؤالی خود را براساس نشانه‌های تشخیص اعتیاد اینترنتی طراحی نمود (سیموز، دافولی، بریمیوتیس، موزاس، انگلوپولوس^۴، ۲۰۰۸). این پرسشنامه به روش لیکرت نمره‌گذاری می‌شود. شیوه نمره‌گذاری این پرسشنامه ۵ درجه‌ای بدین شرح است؛ به ندرت = ۱، گاهی اوقات = ۲، اغلب = ۳، بیشتر اوقات = ۴ و همیشه = ۵. نمره‌ی کلی آزمون بین ۲۰ تا ۱۰۰ متغیر است، نمره‌ی بین ۲۰-۳۹ وابستگی متوسط، ۴۰-۶۹ وابستگی زیاد، ۷۰-۱۰۰ وابستگی شدید تفسیر می‌شود. در مطالعه‌ی علوی (۱۳۸۹) اعتبار نسخه‌ی فارسی این آزمون به روش آلفای کرونباخ برابر با ۰/۸۸ محاسبه شد که نشان دهنده‌ی اعتبار بسیار مطلوب آن است. اگر مجموع نمره‌ی به دست آمده برای هر فرد بالاتر از ۴۴ باشد، نشان دهنده‌ی اعتیاد اینترنتی آن شخص خواهد بود (علوی، ۱۳۸۹). همچنین از طریق تحلیل عوامل، شش عامل برجستگی، استفاده بیش از حد، بی‌توجهی به وظایف شغلی، فقدان کنترل، مشکلات اجتماعی و تأثیر بر عملکرد به دست آمد. در پژوهش حاضر آلفای کرونباخ برای کل پرسشنامه ۰/۷۶ بدست آمد.

به منظور تجزیه و تحلیل داده‌ها در آمار توصیفی میانگین و انحراف استاندارد بررسی شده و در سطح استنباطی نیز به دلیل برقرار بودن شرایط مربوط به آزمون‌های پارامتریک، از آزمون تی مستقل و تحلیل واریانس چند متغیره استفاده شد. لازم به ذکر است که به منظور سرعت و دقت بیشتر کلیه عملیات آماری با SPSS نسخه ۲۰ انجام شد.

1. Krejsie

2. Morgan

3 Attachment Styles scale

4 internet addiction scale

5 Siomos, Dafouli, Braimiotis, Mouzas, & Angelopoulos

یافته ها

در جدول ۱ شاخص‌های توصیفی سبک‌های دلبستگی دانش‌آموزان معتاد به اینترنت و دانش‌آموزان عادی ارائه شده است.
جدول ۱: شاخص‌های توصیفی سبک‌های دلبستگی دانش‌آموزان معتاد به اینترنت و دانش‌آموزان عادی

متغیر	گروه	میانگین	انحراف استاندارد
سبک دلبستگی ایمن	اعتیاد به اینترنت	۱۶	۳/۸
	عادی	۱۸/۳۹	۳/۴۹
سبک دلبستگی اضطرابی	اعتیاد به اینترنت	۱۶/۵۸	۴/۰۴
	عادی	۱۸/۷۱	۳/۸۷
سبک دلبستگی اجتنابی	اعتیاد به اینترنت	۱۷/۵۹	۳/۸۲
	عادی	۱۶/۲۷	۳/۷۹

همان طور که در جدول ۱ مشاهده می‌شود میانگین سبک‌های دلبستگی دانش‌آموزان معتاد به اینترنت و دانش‌آموزان عادی تفاوت‌هایی مشاهده می‌شود که برای بررسی معنی‌داری تفاوت‌های مشاهده شده، نتایج آزمون تجزیه و تحلیل واریانس چند متغیری استفاده شد؛ اما قبل از آن مفروضه‌های این آزمون مورد بررسی قرار گرفت.

جدول ۲: آزمون باکس جهت بررسی همگنی ماتریس

Box's M	۳/۸۴
F	۰/۶۳
Df ₁	۶
Df ₂	۲۸۱۱۰۴/۵۶
Sig	۰/۷۱

همان طور که آزمون باکس نشان می‌دهد با توجه به معنی‌دار نبودن مقدار $\text{Sig} = 0.71$ ، $\text{Sig} = 0.63$ ، $F(281104.56) = 0.63$ شرط همگنی ماتریس‌های واریانس - کواریانس تأیید می‌شود.

جدول ۳: آزمون لون برای بررسی یکسانی واریانس

متغیر	F	df ₁	df ₂	Sig
سبک دلبستگی ایمن	۰/۱۸	۱	۱۹۶	۰/۶۷
سبک دلبستگی اضطرابی	۰/۶۷	۱	۱۹۶	۰/۴۱
سبک دلبستگی اجتنابی	۰/۰۸	۱	۱۹۶	۰/۷۸

آزمون لون برای بررسی فرض یکسانی واریانس‌ها انجام می‌پذیرد. همان طور که نتایج جدول ۳ نشان می‌دهد سطح معناداری F های محاسبه شده بیشتر از $P \geq 0.05$ می‌باشد، که بیانگر آن است که تفاوت واریانس‌ها از نظر آماری معنادار نیست و فرض تساوی واریانس‌ها برقرار است؛ لذا نتایج آزمون تجزیه و تحلیل واریانس چند متغیری را می‌توان گزارش کرد.

جدول ۴: آزمون تفاوت سبک‌های دلبستگی دانش‌آموزان معتاد به اینترنت و دانش‌آموزان عادی

Value	F	Df ₁	Df ₂	Sig
لامبدای ویلکز ^۱	۸/۱۸	۳	۱۹۵	۰/۰۰۱

با توجه به نتایج جدول ۴ تفاوت سبک‌های دلبستگی دانش‌آموزان معتاد به اینترنت و دانش‌آموزان عادی با $\text{Lambda} = 0.888$ s و $\text{sig} = 0.001$ ، $F(3, 195) = 8.18$ از نظر آماری معنی‌دار است ($P < 0.01$).

جدول ۵: نتایج آزمون مقایسه سبک‌های دلبستگی دانش‌آموزان معتاد به اینترنت و دانش‌آموزان عادی

منابع تغییرات	مجموع مجذورات SS	درجه آزادی DF	میانگین مجذورات MS	سطح معنی‌داری F
سبک دلبستگی ایمن	۲۸۳/۶۸	۱	۲۸۳/۶۸	۰/۰۰۱
خطا	۲۶۲۱/۶۴	۱۹۶	۱۳/۳۸	
سبک دلبستگی اضطرابی	۲۲۹/۱۴	۱	۲۲۹/۱۴	۰/۰۰۱
خطا	۳۰۸۰/۴	۱۹۶	۱۵/۷۲	
سبک دلبستگی اجتنابی	۸۶/۶۷	۱	۸۶/۶۷	۰/۰۱۵
خطا	۲۸۴۵/۱۹	۱۹۶	۱۴/۵۲	

با توجه به نتایج جدول ۵ تفاوت بین سبک دلبستگی ایمن در دانش‌آموزان معتاد به اینترنت و دانش‌آموزان عادی با مقدار $F(1, 196) = 21/21$ ، تفاوت بین سبک دلبستگی اضطرابی در دانش‌آموزان معتاد به اینترنت و دانش‌آموزان عادی با مقدار $F(1, 196) = 14/58$ و تفاوت بین سبک دلبستگی اجتنابی در دانش‌آموزان معتاد به اینترنت و دانش‌آموزان عادی با مقدار $F(1, 196) = 5/97$ از نظر آماری معنی‌دار است ($P \leq 0/05$)؛ بنابراین با توجه به جدول شماره یک که دانش‌آموزان معتاد به اینترنت از سبک اجتنابی ($X = 17/59$) و دانش‌آموزان عادی از سبک ایمن ($X = 18/39$) و سبک اضطرابی ($X = 18/71$) استفاده می‌کنند.

بحث و نتیجه‌گیری

با توجه به نتایج مطالعه حاضر تفاوت بین سبک دلبستگی ایمن، سبک دلبستگی اضطرابی و سبک دلبستگی اجتنابی در دانش‌آموزان معتاد به اینترنت و دانش‌آموزان عادی از نظر آماری معنی‌دار است. به عبارت دیگر، بین دانش‌آموزان معتاد به اینترنت سبک دلبستگی اجتنابی و دانش‌آموزان عادی از سبک‌های دلبستگی ایمن و اضطرابی دارند. نتایج پژوهش حاضر با نتایج ساندرز و همکاران (۲۰۱۲)، اسلامی و شفیع زاده (۱۳۹۶)، سنورمانکی و همکاران (۲۰۱۴) همسو می‌باشد. در تبیین یافته پژوهش می‌توان گفت افراد واجد سبک دلبستگی ایمن، روابط صمیمی و بهتری را با دیگران برقرار می‌کنند، ارتباط بین فردی بهتری دارند، دارای اعتماد به خویشتن بالاتری اند و هنگامی که مانعی سر راه آن‌ها قرار می‌گیرد کم‌تر به سراغ رفتارهای اعتیادی می‌روند؛ اما افرادی که دارای سبک دلبستگی ناایمن و اجتنابی به خاطر احساس ناایمنی، اضطراب و عدم اعتمادی که نسبت به خود یا دیگران دارند، هنگامی که در ایجاد و برقراری ارتباط با دیگران شکست می‌خورند، بیشتر انزوا و تنهایی را ترجیح می‌دهند و این امر باعث می‌شود به اینترنت گرایش بیشتری داشته باشند (بالبی، ۱۹۷۷). طبق نظریه‌ی دلبستگی، می‌توان این‌گونه نتیجه گرفت که اشخاص با دلبستگی ناایمن در روابط بین فردی احساس ترس، بی‌اعتمادی و ناامنی می‌کنند. افراد با دلبستگی ایمن با اعتماد به خود و دیگران می‌توانند در ایجاد و حفظ ارتباط نزدیک و صمیمی با دیگران با مهارت و آرامش بیشتری تعامل کنند و همچنین نسبت به تعاملات با دیگران نگرش مثبتی داشته باشند (مظاهری نژاد فرد و همکاران، ۱۳۹۶). در نتیجه، از سویی هیجان‌ات منفی کمتری را تجربه کرده و از سویی دیگر به تعاملات مجازی افراطی و یا گذران وقت به تنهایی در فضای اینترنت نمی‌پردازند. افرادی که دلبستگی اضطرابی دارند، در رابطه با طرد و رها شدن توسط دیگران احساس نگرانی می‌کنند، چرا که خود را در روابط اجتماعی نالایق می‌بینند و چون از روابط خود ناراضی اند، در نتیجه، اینترنت وسیله‌ای می‌شود برای فرار از زندگی واقعی و ناکامی‌های احتمالی آن. برای این افراد جنبه‌ی اجتماعی اینترنت از اهمیت زیادی برخوردار است، چرا که آن را وسیله‌ای برای جلب توجه، تأیید و کسب اطمینان خاطر می‌دانند. افرادی که دلبستگی اجتنابی دارند نیز به دلیل بی‌اعتمادی مفرط در برقراری روابط مستقیم و اجتناب از آن، به روابط مجازی که عنصر عاطفی آن کمتر است، متمایل می‌شوند، زیرا بدین طریق مسئولیت و خطر کمتری بر آنها تحمیل می‌شود. از جمله محدودیت‌های پژوهش، جامعه‌ی دانش‌آموزان

دختر مقطع متوسط شهر رشت می‌باشد، بنابراین تعمیم این نتایج به جوامع دیگر باید با احتیاط صورت گیرد. از جمله راهکارهایی که برای جلوگیری از اعتیاد اینترنتی دانش‌آموزان می‌توان ارائه کرد، آن است که مدت زمان مشخصی برای استفاده آنها از اینترنت مشخص گردد و برخی وبسایت‌های خاص مانند وبسایت‌های غیر اخلاقی فیلتر شود. از طرفی، محیط خانواده به محیطی آزاد برای تبادل اندیشه‌ها و گذراندن دوره هویت بخشی دانش‌آموزان تبدیل شود تا علاوه بر تقویت دلبستگی و انسجام خانوادگی، نیاز به عضویت در سایت‌ها و شبکه‌های دوستی و اجتماعات مجازی که اندیشه‌های طغیانگری خاصی را ترویج می‌کنند، در دانش‌آموزان کاهش یابد.

منابع

- اسلامی، فرشته؛ شفیعی زاده، حمید(۱۳۹۶). بررسی رابطه دلبستگی به والدین با اعتیاد به اینترنت در دانش‌آموزان مقطع متوسطه ورامین. *دو فصلنامه مطالعات پلیس زن*، ۱۵(۲۷): ۸۴-۹۵.
- پاکدامن، شهلا(۱۳۸۰). *بررسی ارتباط سبک دلبستگی و جامعه‌طلبی در نوجوان*. رساله‌ی دکتری روان‌شناسی، دانشگاه تهران.
- علوی، سلمان(۱۳۸۹). *پرسشنامه اعتیاد به اینترنت یانگ*. تهران: موسسه تحقیقات علوم رفتاری شناختی سینا(روان تجهیز).
- مظاهری نژاد فرد، گلناز؛ معتمدی، عبدالله، زیودار، نجمه؛ پوراسدی، زهره؛ شاهواروقی فراهانی، ندا. (۱۳۹۶). نقش هیجان‌های منفی و سبک‌های دلبستگی در پیش‌بینی اعتیاد به اینترنت. *پژوهش‌های روان‌شناسی اجتماعی*، ۱۷(۲۵): ۳۹-۵۸.
- Anderson, E. L., Steen, E. & Stavropoulos, V. (2017). Internet use and Problematic Internet Use: A systematic review of longitudinal research trends in adolescence and emergent adulthood. *International Journal of Adolescence and Youth*, 22, 430-454.
- Bowlby, J. (1977). The making and breaking of affectional bonds. I. Aetiology and psychopathology in the light of attachment theory. An expanded version of the Fiftieth Maudsley Lecture, delivered before the Royal College of Psychiatrists, 19 November 1976. *The British Journal of Psychiatry*, 130, 201-210.
- Chng, G. S., LI, D., Liao, A. K. & Khoo, A. (2015). Moderating effects of the family environment for parental mediation and pathological internet use in youths. *Cyberpsychology, Behavior, and Social Networking*, 18, 30- 36.
- DE BRUIN, E. J., VAN STEENSEL, F. J. & MEIJER, A. M. (2016). Cost-effectiveness of group and internetcognitive behavioral therapy for insomnia in adolescents: results from a randomized controlled trial. *Sleep*, 39, 1571-1581.
- Eichenberg, C., Schott, M., Decker, O. & Sindelar, B. (2017). Attachment style and internet addiction: an online survey. *Journal of medical Internet research*, 19.
- Khurana, A., Bleakiley, A., Jordan, A. B. & Romer, D. (2015). The protective effects of parental monitoring and internet restriction on adolescents' risk of online harassment. *Journal of youth and Adolescence*, 44, 1039-1047.
- Lin, M.-P., KO, H.-C. & WU, J. Y.-W. (2011). Prevalence and psychosocial risk factors associated with Internet addiction in a nationally representative sample of college students in Taiwan. *Cyberpsychology, Behavior, and Social Networking*, 14, 741-746.
- Shin, W. & Lwin, M. O. (2017). How does "talking about the Internet with others" affect teenagers' experience of online risks? The role of active mediation by parents, peers, and school teachers. *New Media & Society*, 19, 1109-1126.
- Siomos, K. E., Dafouli, E. D., Braimiotis, D. A., Mouzas, O. D. & Angelopoulos, N. V. (2008). Internet addiction among Greek adolescent students. *CyberPsychology & Behavior*, 11, 653-657.
- Sanders Ch E, Field TM, Kaplan M (2012). The relationship of internet use to depression and social isolation among adolescents. *Adolescence*; 35: 237-42.
- Şenormancı, Ö., Şenormancı, G., Güçlü, O., & Konkan, R. (2014). Attachment and family functioning in patients with internet addiction. *General Hospital Psychiatry*, 36, 203-207.
- Yang, X., Zhu, L., Chen, Q., Song, P. & Wang, Z. (2016). Parent marital conflict and Internet addiction among Chinese college students: The mediating role of father-child, mother-child, and peer attachment. *Computers in Human Behavior*, 59, 221-229.

شپوهنگاه علوم انسانی و مطالعات فرهنگی
پرتال جامع علوم انسانی